

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3297/2022
06.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужилаца АА из ..., ББ из ..., село ..., ВВ из ..., ГГ и ДД, обојица из ..., село ..., чији је заједнички пуномоћник Миодраг Јанковић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради утврђења дискриминације и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 531/22 од 10.05.2022. године, у седници одржаној 06.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 531/22 од 10.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П1 220/19 од 09.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца да се утврди да су радно дискриминисани од стране тужене, јер тужена није донела и одбија да донесе решење о престанку радног односа тужиоцима, као и осталим запосленима тужене којима је донела решење о престанку радног односа закључено са 31.12.2013. године, који су послове и задатке из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ и након 1999. године, на основу којих решења је Републички фонд за ПИО донео решење о признавању права на посебну пензију. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужилаца да се забрани туженој дискриминаторно понашање, којим тужена одбија да тужиоцима донесе решење о престанку радног односа као осталим запосленима који су послове из надлежности МУП-а обављали на територији АП КиМ након 1999. године и извештај за тужиоце РФПИО да су тужиоци послове из надлежности МУП-а обављали на територији КиМ од заснивања радног односа 2009. године, на основу којих решења би Републички фонд за ПИО донео решење тужиоцима о признавању права на посебну пензију. Ставом трећим изреке, одбијена је тужба у делу у коме је тражено да се наложи туженој да тужиоцима достави решења о заснивању радног односа код тужене, донесе решења о престанку радног односа због

рада тужилаца на АП КиМ након 1999. године и иста достави Републичком фонду за ПИО, да достави списак Републичком фонду за ПИО за тужиоце да су обављали послове из надлежности тужене након заснивања радног односа код тужене 2009. године, како би Републички фонд за ПИО донео решења тужиоцима о признавању права на посебну пензију. Ставом четвртим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужилаца да се обавезе тужена да им на име нематеријалне штете на име душевних болова због дискриминације исплати износ од по 100.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом петим изреке, обавезани су тужиоци да туженој солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 9.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 531/22 од 10.05.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужилаца и првостепена пресуда потврђена у ставу првом, другом, четвртом и петом изреке. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у ставу трећем изреке и тужба тужилаца у том делу одбачена. Ставом трећим изреке, одбијен је захтев тужилаца за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиоци су благовремено изјавили ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно утврђеног чињеничног стања.

Испитујући правилност побијане пресуде на основу члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни суд је оценио да ревизија тужилаца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Наводима ревизије тужилаца да је изрека другостепене одлуке неразумљива, да противречи сама себи и разлозима пресуде, указује се на битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, која није прописана као ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2295/18 од 10.12.2013. године, потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 281/15 од 13.03.2018. године, у погледу досуђене висине накнаде материјалне штете на име неосноване обуставе исплате зараде и накнаде материјалне штете тужиоцима на име неисплаћених бонуса, а укинута у делу који се односи на законску затезну камату на досуђене износе и трошкове поступка. Тужиоци су примљени на рад код тужене 2009. године, али им никада није достављено решење о заснивању радног односа. Тужиоци су радне задатке обављали на територији Косова и Метохије, по ком основу су им зараде редовно исплаћиване до јуна 2013. године, када је тужена престала да им врши исплате и одјављени су са списка осигурања 31.05.2013. године. Тужиоци од стране тужене нису добили решење о престанку радног односа, премештају или пензионисању, а сада раде при Косовској полицијској служби. Тужбени захтев у овој парници заснивају на томе да су неке њихове колеге, добили решења о престанку радног односа закључно са 31.12.2013. године, на основу којих решења су код РФ ПИО остварили право на посебну пензију, у складу са Уредбом Владе РС која је прописивала право на посебну пензију за све запослене који су обављали послове и задатке при МУП РС и чије је пребивалиште на територији АП КиМ. Тужиоци су поднели посебне захтеве за утврђивање посебне пензије

Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, према назначеној Уредби. Решењем РФ ПИО захтеви тужилаца су одбијени са образложењем да је Сектор за људске ресурсе тужене, дописом обавестио РФ ПИО да тужиоцима није престао радни однос 31.12.2013. године, услед организационих промена у Министарству унутрашњих послова, како је прописано Уредбом, те да је из назначених разлога РФ ПИО одбио захтеве тужилаца за признавање права на посебну пензију.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да тужбени захтев тужилаца није основан, односно да тужиоци нису учинили вероватним да је тужена на начин опредељен тужбеним захтевом учинила акт дискриминације. Ово из разлога јер тужиоци нису учинили вероватним да су услед неког личног својства, приликом решавања њиховог радно-правног статуса доведени у неповољнији положај у односу на друге запослене у истој или сличној ситуацији поводом доношења решења о престанку радног односа и остваривања права на посебну пензију, за која права је обезбеђен посебан вид заштите у поступцима из радно-правних односа. Зато је одбијен, како тужбени захтев тужилаца за утврђење да су радно-правно дискриминисани од стране тужене, тако и узрочно-последични тужбени захтев за отклањање правних последица дискриминаторног поступања, на начин ближе описан у ставу првом, другом и четвртном изреке побијане пресуде. Поред тога, првостепени суд је одбио тужбу тужилаца у делу којим су тражили да се наложи туженој да тужиоцима достави решење о заснивању радног односа код тужене, донесе решење о престанку радног односа због рада тужилаца на АП КиМ након 1999. године и иста достави РФ ПИО, да достави списак РФ за ПИО за тужиоце да су обављали послове из надлежности тужене након заснивања радног односа 2009. године, како би РФ ПИО донео решења тужиоцима о признавању права на посебну пензију, оцењујући да се ради о захтеву који не спада у судску надлежност, јер се о тим притањима решава према правилима општег управног поступка.

Другостепени суд је, одлучујући о жалби тужилаца, исту одбио и првостепену пресуду потврдио у ставу првом, другом, четвртном и петом изреке, прихватајући разлоге првостепеног суда у целости. Међутим, првостепени суд није могао мериторно одлучивати о делу тужбеног захтева којим су тужиоци тражили да се наложи туженој да тужиоцима достави решење о заснивању радног односа код тужене, донесе решење о престанку радног односа због рада тужилаца на АП КиМ након 1999. године и иста достави РФ ПИО, да достави списак РФ за ПИО за тужиоце да су обављали послове из надлежности тужене након заснивања радног односа 2009. године, како би РФ ПИО донео решења тужиоцима о признавању права на посебну пензију, јер наведени захтев не спада у судску надлежност, због чега је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2 ЗПП, те је другостепени суд првостепену пресуду у том делу укинуо и тужбу одбацио.

По налажењу Врховног суда правилно су нижестепени судови одбили тужбени захтев за утврђење да је тужена дискриминаторски поступала према тужиоцима, а следствено томе и за накнаду нематеријалне штете.

Забрана дискриминације у области рада прописана је Уставом, а ближе је регулисана Законом о забрани дискриминације и Законом о раду. Према чл. 16. став 1. Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, број 22/09), забрањена је дискриминација у области рада, односно нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права у области

рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, на напредовање у служби, на стручно усавршавање и професионалну рехабилитацију, на једнаку накнаду за рад и једнаке вредности, на правичне и задовољавајуће услове рада, на одмор, на образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености. Заштиту од дискриминације из става 1. овог члана ужива лице у радном односу, лице које обавља привремене и повремене послове или послове по уговору о делу или другом уговору, лице на допунском раду, лице које обавља јавну функцију, припадник војске, лице које тражи посао, студент и ученик на пракси, лице на стручном оспособљавању и усавршавању без заснивања радног односа, волонтер и свако друго лице које по било ком основу учествује у раду.

Закон о забрани дискриминације у члану 2. став 1. тачка 1. прописује да изрази „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“ означавају свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање односно пропуштање (искључивање, ограничавање или давање првенства), у односу на лица или групе, као и чланова њихових породица или њима блиска лица на отворен или прикривен начин, а који се заснива на неком личном својству. Према члану 45. став 2. наведеног закона, лице које тврди да је дискриминисано мора да учини вероватним акт дискриминације, односно да му је због неког личног својства повређено људско или мањинско право зајемчено Уставом и то представља неопходну претпоставку да би се могла утврдити повреда начела забране дискриминације.

Законом о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених, с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, односно инвалидност, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство (члан 18); док непосредна дискриминација у смислу овог закона јесте свако поступање узроковано неким од основа из члана 18. овог закона, којим се лице које тражи запослење, као и запослени, ставља у неповољнији положај у односу на друго лице у истој или сличној ситуацији (члан 19).

Полазећи од законских норми, основна карактеристика дискриминације јесте прављење разлике између лица које тврди да је дискриминисано и других лица у истој или сличној ситуацији, које при том мора бити неоправдано и мора бити везано за неко лично својство дискриминисаног лица.

Тужиоци су тражили да се утврди да је тужена извршила дискриминацију према њима повређујући њихова права из области рада (члан 18, 19. и 20. Закона о раду), зато што им није донела и одбија да донесе решења о престанку радног односа као што је донела другим запосленима. Међутим, правилно је становиште нижестепених судова да у поступању тужене не постоји ни непосредна, ни посредна дискриминација. Тужиоци нису доказали да је тужена повољније поступала према другим запосленима у сличној ситуацији, а да је једина разлика између њих неко заштићено право односно лично својство, јер мора постојати узрочна веза између неповољног поступања и тог личног својства. Иако тужена није тужиоцима донела решења о престанку радног односа (док неким другим запосленима јесте) то само по себи не представља акт дискриминације, већ је реч о поступању тужене у оквиру својих овлашћења. Дакле, у овом случају спорно је право тужилаца чија заштита се остварује у управном поступку,

поступку за накнаду штете поводом незаконитог или неправилног рада државног органа или управном спору, па се у конкретном случају понашање тужене не може сматрати дискриминаторним, а заштиту наведених права тужиоци могу остварити у наведеним поступцима. У ситуацији када су тужиоци незадовољни поступањем тужене (јер није донела решења о престанку радног односа тужиоцима) и сматрају да је такво понашање дискриминаторско, а да при том нису доказали да је такво поступање тужене у вези са личним својствима тужилаца, не може се говорити о дискриминацији у смислу цитираних одредби закона.

С обзиром на изложено неосновани су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права, с обзиром да из утврђеног чињеничног стања не следи да је тужена неоправдано ставила тужиоце у неповољнији положај у односу на друге запослене и то из разлога који би представљали дискриминацију према тужиоцима.

Из напред наведених разлога, а с обзиром на то да је утврђено да тужена није дискриминаторски поступала према тужиоцима, неосновани су и остали захтеви тужилаца због чега је на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено као у изреци.

**Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић